

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Főter. Ide vagy a főmunkatárs ezimére intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . . . 8 korona
Fél évre . . . . . 4 korona
Negyedévre . . . . . 2 korona

Tanulóknak egész évre 4 kor
fél évre . . . . . 2 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Pokorógyi-utca
1. szám a a könyvnyomdában
— Ide intézendők a kiadóhivatal
illető előfizetés, hirdete-
mény, nyiltér és egyéb felszó-
lalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petítor tér-
fogata . . . . . 12 fillér
Bélyegdíj minden beiktatás
után . . . . . 60 fillér.

Nyiltér

Egy sor . . . . . 40 fillér

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legezlszerűben posta-utalvány útján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Közeledés.

Őszinte örömmel vettünk tudomást azon igyekezetről, mely újabb bizonyosága annak, hogy a társadalmi célok érdekében szükséges közös munkálkodás lehetőségének megteremtésére nézve több ízben nyíltan hangoztatott elveink elvégre mégis kezdenek tért hódítani s közönségünk komoly, megfontoló soraiban mindinkább alaposabb megbeszélés tárgyát képezik.

Élénk jele e higgadt és jóakaratu megfontolásnak azon kezdeményezés, melynek érdeme kétségkívül a rimaszombati polgári olvasókört illeti, mely — mint értesülünk — hivatalos átiratban kereste meg a kaszinó válaszmányát az iránt, hogy ez idén a „márczius 15.“ nemzeti jelentőségű emléknapja a két társadalmi kör által együttesen ünnepeltessék meg. A kaszinó válaszmánya egyhangulag esatlakozott a felvetett indítványhoz, s így egészen bizonyos immár, hogy a folyó év márczius 15-én egy ugyanazon asztalnál a közös örömben együtt fog fellobogni városunk legkülönbözőbb társadalmi osztályainak egyéneiben a hazafiui lelkesedés nemes lángja.

Nem valami korszakalkotó, eseményszerű fordulópont ez, a milyenné sokkal csekélyebb jelentőségű ephemer mozgalmakat is felfújni szokott a pillanatnyi benyomások által elkápráztatott rövidlátó szem; megszoktuk mi azt hosszú évek alatt, hogy a fájó lelkesedés szalmalángjának tartóssága iránt némi kételkedéssel viselkedjünk, azonban ez eseménynél mégis valamelyes mérsékelt bizalmat lehetetlen nem éreznünk, mert hiszen itt komoly, higgadt férfiak nyílt határozott törekvéséről van szó, kik a testületi élet komolysága, az elhatározás megfontolt, okos bölcsesége tekintetében mindenestre teljes garantiát nyújtanak.

Szerencsésnek tartjuk a felvetett indítványt, mindenestre közönségünk nem oly tulságos nagy, hogy az együttes ünnepelés rendezése a miatt anyagi akadályokba ütközhetnék, s ha ez osztály-

különbségek alapján a társadalmi visszavonás néha-néha jelentkezik is soraikban, ez inkább egyéni tévedésekből kiinduló jeleket nem nevezhetjük ridegen akut társadalmi betegségeknek, legalább nem olyannak, melyet kevés jóakarattal s őszinte, közeledő igyekezettel meggyógyítani nem lehetne.

Örvendetes tény, hogy a komoly közeledés módja a márczius 15-nek közös ünnepelése által immár meg van adva. Nem is kell hozzá semmi egyéb, minthogy a megindult érintkezés minden ponton a kölcsönös megbecsülés elve szerint folytatást nyerjen, s akkor az őszinte jóindulat mellett — nemsokára eljön az idő, mikor nemcsak a hazafiui lelkesedés mámorában, de a mindennapi élet szorgos munkája közben is elenyésznek azok a társadalmi különbségek, melyek a sokféle rendű, és rangu, de ugyanazon hazafiui érzelemtől dobogó szíveket egymástól elválasztják.

S ez lesz a közeledésnek igazi lényege, ez lesz értéke is.

Márczius 15. A szó és gondolat szabadságának születésnapját magyar nemzeti ünneppé avatta már hosszú évek során át a mindig felbuzduló hazafiui lelkesedés, mely élénk kifejezésre jutott megyénk minden jelentősebb társadalmi központján s így legkivált Rimaszombatban, a megye székhelyén is. Az idei márczius 15-ike azonban az eddigieknél még jelentékenyebb lesz, mert egy szerencsés kezdeményezésnél fogva az idén városunk lakossága osztálykülönbség nélkül, együttesen fogja megünnepelni az emlékezetes nap évfordulóját. A polgári olvasókör megleghangu átiratban hívta fel a kaszinó válaszmányát, hogy a márczius 15-ét ez idén együtt ünnepeljék meg, s e felhívást a kaszinó válaszmánya általános örömmel üdvözölte és fogadta el. Nyomban ki is küldött a kaszinó válaszmánya egy bizottságot, melynek feladata lesz, hogy a polgári olvasókör által kiküldendő bizottsággal együttesen készítse elő és rendezze a márczius 15-iki ünnepélyt. A kaszinó részéről a rendezőbizottság tagjaiul kiküldettek, illetve megválasztottak: Dr. Szabó Samu, Terhes Pál, Dr. Veres Samu és Lőrinczy György.

Karsu dereka előtt rendesen tarka katrinczát viselt, gömbölyű puha karja körül csak úgy libegett a vékony csipkés ingváll, hattyu fehér nyakán sűrű sorokban csillogott a nagy szemű üveg gyöngy; ha pedig még holló fekete haját is felpántlikázta, olyan ékes volt, mint egy színpompás tulipán.

Azonban Marinka szépségén kívül még egyéb dicséretes tulajdonokkal is bírt; abban a kis erdőszéli koreszmában, a melyben a szomjas favágóknak, meg erdőkerülőknek apja az öreg Misó mérte a pálinkát, ő volt a főző leány, koreszmárosné, szóval minden egy személyben.

Ez a több oldalú szerepkör pedig, ha még olyan esekélységnek látszik is, nem volt a legkönnyebb dolog, mert az öreg Misóhoz a favágókon kívül gyakran uri vadászok is betértek egy kis pihenőre. Mivel pedig Misónak ezek a pihenő vadászok voltak a legkedvesebb vendégei, ezért a Marinka fő feladata abból állott, hogy e becses vendégek pihenését minden kigondolható fortélyal lehetőleg hosszúra nyújtsa.

Az öreg Misó daczára, hogy sohasem járt iskolába, bámulatosan ügyes számoló és még ügyesebb számító volt. Egész életében alig mozdult ki erdejéből és mégis teljesen a kor gyermeke volt; apró hunyorgó szemei előtt csak egyetlen czél lebegett — ez pedig a pénz volt; és ha alacsony ránczos homloka megett egyáltalában megfordult gondolat, akkor az sohse forgott más körül, csak hogy miként lehetne, mennél gyorsabban — mentől több pénzt szerezni!

Hogy az öreg Misó szenvedélyes pénz gyűjtése még se tűnjék fel tulzott kapzsiságnak, meg kell mondani védelmére, miszerint tulajdonképeni czélja az volt, hogy a rozzant utszéli koreszmát, melyet csak bérelt, megszerezhesse magának örök áron.

Azért éjjel-nappal azon mód felett töprengett, hogy miként harácsolhatná össze azt az összeget, a mi még pénzből a ház megvételéhez hiányzott? . . . Az világos volt előtte, hogy egyébként meg nem szerezheti, csak ha azokat az uri vendégeket zsarolja meg, a kik pihenni járnak koreszmájába . . . De hát uram Isten! Marinka egyebet se táltal eléjük, mint egy-egy tál felvert turós galuskát és egy üveg savanyu bort, ezért pedig csak nem

Lapunk mai száma hat oldalra terjed.

Hivatali demokraczia. Tagadhatatlanul egészséges szellő lengedez — hál! Istennek — már erre mifelénk is. A szívekben és elmékben kezd tért foglalni az a helyes és igazán demokratikus meggyőződés, hogy mindenek fölött az egyéni érdem az, mely az egyéni posztitót meghatározza. Ennek az elvnek egyik jelentős vívmánya az a törekvés, mely irányadó körünkben nyilvánul arra nézve, hogy a megüritt megyei levéltárunk oki állás valóban arra termett s szellemileg teljesen kvalifikált emberrel töltsék be. Mi e tekintetben ugyanazon szerencsés helyzetben vagyunk, mint szomszédaink: Heves és Borsodmegyék, a hol megyei hivatalokat országosan ismert irodalmi névvel bíró diplomás emberek: Zalár és Lévai közmegelegedésre töltenek be. Kívánatos volna, hogy megyénkben is az ily erő legyen a levéltár őre. Annyival inkább, mert megyei levéltárunk gazdag kieneses bányájának esetleges irodalmi méltatása s ezzel megyénk előtérbe emelése ily férfutól bizvást remélhető.

A tiszolezi pánszláv gyűlés.

Lapunk mult számának vezércikkében megemlékezvén a küszöbön volt tiszolezi gyűlésről, kifejezést adtunk azon meggyőződésünknek, hogy a tiszolezi mozgalom közérdekű kérdések czégére alatt pánszláv törekvések nyílt propagálására, hazafiatlan célok vétkes istápolására irányul.

Fejtegetéseinket az időközben bekövetkezett események — fájdalom — pontról-pontra igazolták. Igazolták azt a feltevést, hogy „Manicza et consortes“ mögött az „igazi tótok“ mesterei: a Daxnerek lappangnak, igazolták azt a meggyőződést, hogy a polgári házasság csak köpenyeg, mely vélt nemzetiségi sérelmek eltakarására szolgál. S hogy az azok fejtegetése által könnyen felkorbácsolható szenvedélyek magasabb hullámokat nem vetettek, tisztán a közigazgatási hatóság képviselője, P o r u b s z k y szolgabíró jelenlétének köszönhető, mely többé-kevésbbé korlátot szabott az izgatásnak.

Részletes tudósításunk a gyűlés lefolyásáról egyébiránt a következő:

nyújthatott be nekik Misó olyan számlát, a melyből a szükséges összeg egyhamar össze lett volna teremthető.

Hanem hát Misó nem hiába volt olyan körmönfont számító, a sok meghányás-vetés után végre oly genialis módját eszelte ki a könnyű és gyors pénzszerezésnek, a mely mód méltán bámulatra ragadta minden megpompolt vendéget.

Misónak pedig ezen mód alkalmazásához csak egy eszköz kellett — ez az eszköz pedig Marinka volt!

A hány uri vadász csak bevetődött hozzájuk, azt neki mind mosolygós vig areczal kellett fogadnia. Le-segítette vállukról a puskát, oldalukról a vadásztáskát, székelt tett eléjük, azután megkérdezte, hogy parancsolnak-e tepertős turós galuskát? . . . Ott rakta meg előttük a tüzet, felmetszette a szalonnát és megterítette az asztalt; mikor pedig már elköltötték az ételt, edénymosogatás közben addig esicseregelt, trillázgatott, a míg a vadász urak észre nem vették fuvolaszerű hangját és fel nem szólították, hogy énekeljen nekik kedves paesirta módjával egy pár notácskát.

No hiszen Marinkának se kellett több ennél a felszólításnál! Csak úgy ömlött azután a nota rózsás ajakáról, csipőre tett kézzel egy vig dal után a másikba kezdett; a vendégek tapsoltak, újrátak, mikor pedig kedvük a tetőpontra hágott, akkor Marinka felesíppentette a tarka katrinca szárnyát, egyet bokázott fehér daróc boeskorba bujtatott lábaeskaival és rákezdte a tánczot! Ilyenkor azután nem volt az asztal mellette olyan fíradt vadász, a ki egy pillanat alatt felne frissült volna; sorba forgatták a szépséges Marinkát, az egyik letette, a másik felvette. Néha a tüzes tánczban már majd kidőlt valamennyi vendég, csak Marinka nem érzett soha fáradtságot, egyformán csillogott a szemé, egyformán mosolygott az ajka és ha hajnalig kellett volna forognia pihenés nélkül, ő még mindig győzte!

Ekkor ütött azután a Misó órája!

Az egész evés, dal és táncz alatt nem is mutatta magát az öreg, szép esendesen állt egy sarokban, kezét bőr tüzőjébe temetve, míg apró ravasz szeméit, hol az egyik, hol a másik mulató vendég kipírult areczán jártatta, csak mikor azután az elégedett vendégek egyike

Szeretem én a dalt....

Szeretem én a dalt, az ábránd
Bűbája von és hat reám.
Csendjébe mintha bűvös ajkak
Tündér zenéjét hallanám.

Mintha tündérhang esalogatna,
Hattyu két kar ringatna át
Egy szebb világba, mit a lélek
Csak ittasult álmába lát.

Egy égő csillag vezet engem,
A mely ki nem alszik soha.
Nemtóm, vezérem utamon a
Költészet égi csillaga.

Muzsám! Szeretlek mondhatatlan,
Forró esőköd ég ajkamon.
Hű hitvesemmel, édesemmel,
Te vagy az én jó angyalom.

Ti fontok koszorut fejemre,
A boldogságból sugarat.
Szívem, lelkem, ha ittasulva
Reszket gyönyör, kéj, vágy alatt.

Menyországot, üdvöt ígér a
Hit, tul amott az életen.
Én itt érzem a menynek üdvét,
Ti adjátok azt én nekem.

Borsody Béla.

Marinka.

Irta: *Jeskóné-Szabó Matild.*

Sokan azt hiszik, hogy a hány szép tót leány csak van, azt mind Hankának hívják; pedig hát hogyha Marinkát csak egyetlen egyszer látták volna, el kéne ismereniök, hogy nálánál szebb leány legfeljebb a mohamedán hurik között teremhet.

A pánszláv Mekkában: Turóc-Szent-Mártonban nyomtatott meghívók meglehetősen nagyszámu közönséget gyűjtöttek össze f. hó 16-án a tiszolci városi nagyterembe. Jelen voltak többek közt: Botto Gyula ügyvéd N-Röczéről, Gál Lajos ev. lelkész M.-Hosszúréről, Vjeszt Rudolf Ráhoról, Kovács János Lukovistyeről, ifj. Markovics Ráhoról, Bodiczky ev. lelkész Pongyelokról, Albinyi és Kubányi Klenóczról, Tomkulják r. kath. lelkész Gyetva-Hutáról, Bahéry József Polonkáról, Bobák szuhai pléb. és tanítója, Droppa tanító Murányjáról. A résztvevők száma összesen 300 főre tehető, köztük körülbelül 60—70 idegen volt.

Elnöknek idős Gyürky Pált és Manicza Imrét, jegyzőül dr. Daxner Sámuelt kiáltván ki, megnyitott a gyűlés és felolvastott Fáy Gyula orsz. képviselőnek Manicza Imréhez intézett levele, melyben sajnálatát fejezi ki, hogy a családjában előfordult gyász eset miatt a gyűlésen meg nem jelenhetik, kijelenti azonban, hogy a polgári házasságot célzó törvényjavaslatot elfogadja.

Erre: Nem kell! Nem fogadjuk el! Ezzel nem bízunk meg, szó sem volt erről mikor választottuk! Hát tett ígéretei hol maradtak? s több eféle szenvedélyes közbeszólások özöne hangzott fel.

A zaj lecsillapulása után Hanesz Sámuel tiszolci ev. lelkész lépett az emelvényre. Beszédét az apostol ama szavaival kezdé: „Adjátok meg a császárnak, a mi a császáré és az Istennek, a mi az Istené.” Szólván ezen bibliai mondatát a jelen alkalomra következőleg alkalmazza: „Adjátok meg az államnak, a mi az államé, és az egyháznak a mi az egyházé. Vácolja aztán ama feladatot, melyeknek teljesítésére az állam- és viszont azokat, melyekre az egyház van hivatva. Ha az állam és az egyház eme feladatok teljesítésében két egyenközü vonalként folytonosan egymás mellett haladnak és az egyik nem akar a másik fölé helyezkedni úgy biztosítva van az állam polgárainak anyagi és szellemi boldogulása. Elismeri, hogy joga van az államnak a házasságba is beleavatkozni a házasulandók korát és vagyoni kérdését azaz a házasság anyagi oldalát illetőleg; de mert a házasságnak morális oldala is van, mely a házasulandók szabad akaratán és Isten félelmén alapul, melyeknek ápolása az egyház kötelessége, következőleg joga is van az egyháznak a házassághoz. Fél attól, hogy a polgári házasság behozatala által a házasság morális oldala elhanyagoltnak, azt tehát teljes erejéből ellenzi. Az állami anyakönyveket azért nem óhajtja, mert ezeknek behozatala az állam kiadását 4 millió forinttal növelné, mi által a nép adója ismét emelkednék. Protestál a polgári házasság és az állami anyakönyvek behozatala ellen.

Tomkulják gyetva-hutai (Zólyom megye) róm. k. plébános a házasság fontosságának méltóságával kezdő szavait s hivatkozik Pál apostolra, ki a legnagyobb szentségnek nevezte a házasságot. Ugy van meggyőződve a szónok, hogy nemcsak a katolikusok, de a más hitfelekezetek is igen fontos vallási szertartásnak tekintik azt s ezért tiltakoznak a polgári házasság ellen. Felemlíti, hogy Tisza Kálmán a ref. főgondnok, Péchy Tamás a lutheránus ker. felügyelő, Dr. Kohn izr. főrabbi tiltakoznak, a katolikus püspöki kar minden tagja pedig pástorlevélben foglal állást ellene. A katolikus nép irtózik tőle s azon néhány magát katolikusnak nevező egyén, ki óhajtja a polgári házasságot, nem katolikus, hanem szabad kőműves s mint ilyen már régen kidobott az anyaszentgyházból. Szólván 5000 híve nevében jött Tiszolcra, tiltakozni a polgári házasság ellen. Az anyakönyvezést szólván már lelkéből meguntta, mert 5000 hívet számláló egyházában ez neki minden szabad idejét igénybe veszi. Kézcsokra hajlandó menni azon miniszterhez, ki őt ezen teher alól felszabadítja s ráadásul 100 frntot fizet neki. De ha meggondolja, hogy ama nem 4, mint azt az előtesszólvó mondta, hanem 8 millió frt, melybe az anyakönyvek államosítása kerülne, a szegény népnek már most is alig elviselhető terhet emelné, továbbra is lelkiismeretesen fogja teljesíteni eme teendőket és ellenzi az anyakönyvek államosítását.

Bodiczky pongyeloki ev. lelkész előre boesátja, hogy ő az esketési stóla és az anyakönyvek vezetéséből eredő jövedelemről szívesen lemond nehogy annak gyanujába essék a papság, hogy e miatt védelmezi a status quot. Kijelenti, hogy az ország jámbor, vallásos népe nem

óhajtja sem a polgári házasságot, sem pedig az állami anyakönyveket, de kívánják azok, kiknek tulajdonképen vallásuk nincsen. Frázisoknak mondja a politikusok azon állítását, hogy az állam érdeke kívánja ezen újításokat. Ki az az állam? Maga a nép, s ennek nincsen szüksége erre, sőt nyíltan tiltakozik ellene. Nem tekintheti Molochnak az államot, melynek mindent felkellene áldozni. XIV. Lajos francia király korában volt értelme ezen kifejezésnek „az állam érdeke“ mert ő azt mondta: „Az állam én vagyok!“ De nálunk ez nincsen, mert felesleges királyunknál alkotmányosabb uralkodó nincs a föld kerékén. Ó Felsége tehát bizonyára nem kívánja népe akarata ellenére ezen újításokat. Kívánja azonban a jelenlegi kormány és az ezt támogató képviselők többsége. De ezek nem képviselik a nép akaratját, mert annak érdekeit, óhajtait nem respectálják. Szerinte minden beesületes ember addig képviseli megbízóit, míg véleményüket képviselheti, ha pedig látja, hogy meggyőződése nem egyezik meg megbízóinak véleményével, rendelkezésükre Losását mandátumát. Tiltakozik a polgári házasság és az állami anyakönyvek behozatala ellen.

Bahéry József polonkai r. kath. kántor-tanító kijelenti, hogy midőn a jelen gyűlésre szólván meghívót látta, azonnal elhatározta magát a Tiszolcra való eljövételre, hogy beszédjét, melyet Jolsván nem mondhatott el, itt megtartsa. Ezen, nagy páthossal tett kijelentés után feszült figyelemmel leste a hallgatóság a szónok szavait, úgy vélekedvén, hogy az az ember, ki nem sajnálja az utat Polonkáról Tiszolcra, bizonyosan valami nagyot és merészet fog mondani. De e remény csalóknak bizonyult, mert Bahéry ur úgy látszik utközben elfelejtette jolsvai szónoklatát és hosszú, kínos zavar és élénk gesztikulálás után mindössze annyit tudott a vérmes reményű hallgatóság tudomására hozni, hogy ő Polonkán 600 aláírást gyűjtött a polgári házasság ellen és dacára ennek a jolsvai választó kerület mégis egyhangulag a polgári házasság mellett foglalt állást!! Ő tehát itt Tiszolcon tiltakozik a jolsvai határozat ellen. — Ez után egyszerre átugrik Breznyóvárára s elmondja, hogy a breznyóiak most nem hordhatják ki földjeikre a trágyát, mert a ragadós tüdőbőb miatt az állam elhajtatta az összes marha állományt. Felemlíti, hogy néhány év előtt Polonkán is volt ilyen betegség és az állam által kiküldött állatorvosok kardosnak jelentek ott meg, holott nem kardra, hanem gyógyszerre volt szükség. — Azután minden átmenet nélkül a bélyegekre tért át s azon jóslatának ad kifejezést, hogy néhány év múlva az orvosok stemplis papírosra lesznek kénytelenek recipjúkat írni. Köszönetét fejezi ki a gyűlés rendezőinek, hogy neki alkalmat szolgáltattak jolsvai beszédjének elmondására s re optime gesta lép az emelvényről.

Zaj az János tiszolci cipész magasztalja a régi ezérendszert, helyteleníti a mostani ipartörvényt és tiltakozik a polgári házasság ellen.

Holkó János tiszolci földész a földmivelői osztály fontosságáról beszélt. A földmivelés fontosságának méltatása után áttér a földmivelői osztályra súlyosodó terhek, adók, örökösödési- és adásvételi illetékek stb. elősorolására. Felemlíti a dúvadak által okozott károkat s kijelenti, hogy a dúvadak hazánkban nagyobb oltalom alatt állanak mint az Isten képeire teremtett ember. Itt félbeszakítja P o r u b s z k y szolgabíró a szónokot s utasítja, hogy a napi renden nem lévő dolgokról ne beszéljen. Ennek következtében Manicza elnök felhívására szónok eláll a szótól.

Vjeszt Rudolf Ráhoról a gyűlés programjának 3-ik pontjához óhajt hozzá szólván. Beszédjében kifejti, hogy a mostani választási szervezet mellett mandátumhoz jutott országgyűlési képviselők nem tekinthetők a nép képviselőinek, mert a választási jogot csak egyes kiváltságos osztályok élvezik s a nép zöme ki van zárva e fontos alkotmányos jog gyakorlásából. Felemlíti a mandátum megszerzése érdekében országszerte fűzött vesztegetéseket, mi által a nép demoralizáltak. A szavazás nyilvánosságát nem helyesli, mert számos választó e miatt nem követheti saját meggyőződését. Kérhoztatja a választásnak a választókerület egy helyén való keresztül-vitelét, mert ez által a választók egy-két napra elvonatnak a munkától. Kifogásolja a választási törvény azon intézkedését, mely

oda intett neki, hogy most már jöjjön számlájával, mert fizetni akarnak, akkor csoszogott elő szegletéből s a míg széles arcát egy rejtélyes mosoly még szélesebbre nyújtá egy palatáblácskára írt számlát nyújtott át a vendégeknek.

Azonban alig nézett a táblácska jegyzetére egy futó pillantásig az egyik vendég, mikor a csodálkozás, bosszúság és elfojtott derűlttség vegyes érzetével nyújtá azt a mellé ült vendégnek, hogy ez azután ugyan azzal az arcki-fejezéssel adja tovább utolsó társuknak.

A rejtélyes számla tartalma pedig, a mely ilyen vegyes hangulatot keltett a vendégekben, a következő volt:

— Turós galuska — — 20 kr.
— Egy üveg bor — — 40 kr.
— A Marinkával való dalolás és tánczért — 1 forint.

És a vigyorgó Misó szépen beseperte minden egyes vendégtől a külön-külön forintot. Az első vendégek, a kiket ekként rászédett, nem tudták, hogy boszankodjanak-e vagy kaczagjanak a vén ember mesterfogása felett; de végre is a derült oldaláról fogták fel a dolgot, szó nélkül bele haraptak a savanyu almába és fizettek. Nehogy azonban e furesa lalandjuk miatt valaki kifogjon rajtuk, elhatározták, hogy inkább szövetségesei lesznek Misónak és ezentul kelepeztébe küldenek másokat is, hadd járják meg azok is épen úgy a szép Marinka tánczát, mint ahogy ők megjárták!

És ez időtől fogva egyre sürűben fordultak meg a látogatók Misó koresmájában. Mindenik ette a galuskát, itta a bort, tánczolt Marinkával, azután letette a különforintost Misó kezébe, de másnap ki-ki állította meg egy-egy ismerősét:

— Hallod-e, ha vadászni mégy, el ne kerüld az öreg Misó pihenő koresmáját! Még olyan zamatos bort nem ittál, mint e minőt Misó mér, se olyan turós galuskát nem ettél, mint a minőt Marinka lánya főz! —

És a fogás sikerült. A pihenő vadászok sorra jól mulattak, de meg is fizették a forintos adót. Az öreg Misó természetesen markába nevetett, mert minden új forintos növelte pénzes zacsója tartalmát és közelbb vitte őt titkos ezéjához.

A rászédett vendégek között a legtöbb természet-

sen azt hitte, hogy a jó kedvű Marinka is egyetért apjával és a sok könnyen szerzett forintost közös ezéjükra fordítják. Hanem ez a valóságban nem egészen így volt, mert az öreg Misó turpissága mellett még rendkívül öző is volt és a ház megszerzésénél legelső sorban is nem Marinka lányára, de önmagára gondolt.

A fiatal juhász legényeknek, a kik Marinka körül sürgölődtek, előre kijelentette, hogy semmi-féle vót sem fogad be maga mellé parancsolónak, mert ő tulajdonának maga akar kizárólagos ura maradni.

Marinka szép szeméből sok titkos könnyet sajtolt ki apja konoksága, mert a legelőlibb juhász, a kinek oda ajándékozta szívet, az öreg Misó kerülhetlensége miatt beállott katonának.

A szép Marinka rejtett bánata azonban nem maradt sokáig titok, mert a katonának állott elkeseredett legény egyszer sirva vigadó kedvében elmondta az önző Misó üzelmeit a falujabeli fiatal földes úrnak.

Ez a gazdag fiatal ember egy olyan nagyvilági uracs volt, minden rendkívüli új dologért élt-halt és abba helyezte fő büszkeségét, ha arszlán pajtásait valami pompás ingerlő ujdonsággal lephette meg; azért egy vadászat után a legelső dolga volt pihenőre térni Misó koresmájába.

Az öreg Misó a szokott aláztos arczal, Marinka pedig ragyogó jó kedvével fogadta ezt a vendéget is, megtözte neki a galuskát, elénekelte pacsirtaszerű dalait és eljárta előtte dévaj tánczát kis fehér daróc boeskorában.

A vendég pedig evett, ivott, mulatott, növekvő bámulattal hallgatta Marinka énekét és nézte elragadó tánczát. Mivel pedig a maga nemében ő még találékonyabb volt mint az öreg Misó — azért az eddig megkopaszított vendégek megbosszulására és a maga multságára egy kitünő tréfát gondolt ki.

A virgoncz táncz után, a melyben jobbra-balra megforgatta Marinka karesu derekát, kivette a leányt a holdvilágos erdőbe és a csábító ügyes nyelvvel lerajzolva előtte a paradicsomot, a mely az ilyen szép leányra a nagy világ gazdag ölen vár, megkérdezte tőle, hogy nem akarna-e vele jönni abba a földi paradicsomba, a

szerint az adóhátrálékosok megfosztatnak választási jogaiktól, holott az adóhátrálék rajtuk végrehajtás utján is beszédetik. Ezek után indítványozza: „Mondja ki a népgyűlés, hogy a mostani választási szervezettel nincsen megelégedve s kívánja az általános választási jog behozatalát titkos és községenkénti szavazással. Addig pedig, míg a törvény ezen felsorolt hiányokon nem segít, szólván az országgyűlési képviselő választásokon nem vesz részt s ugyanazt ajánlja a népgyűlésen megjelenteknek is.

Dr. Daxner Sámuel tiszolci ügyvéd azon kijelentéssel kezdi beszédét, hogy kormányaink nagy következetességgel csorbítják a nép jogait azon ezéltől, hogy saját hatalmukat növeljék. Innen van az örökös centralizáció minden téren. Hozzá vagyunk már szokva — úgy mond — hogy minden újabb törvény újabb és újabb korlátozásokat tartalmaz, s más meg más jogainkat nyírja meg. Állításának illusztrálására a sok közül csak a községi törvényt óhajtja felemlíteni. Régente a község minden ügyét önállólag intézte el, mert az 1868-iki községi törvény teljes autonómiát biztosított a községnek. Később megszorított a község vagyonkezelési joga, a mennyiben az a törvényhatóság gyámsága alá helyezte, hol is már akkor a vagyonos osztály viridis jogon befészkelte volt magát. A legújabb községi törvény már megfosztja a községet szabad választási jogától is, a mennyiben a jelölés jogát a szolgabíró kezébe helyezi. Kérdi, mily alapon jut a szolgabíró ezen joghoz?

Erre Porubszky szolgabíró félbe szakítja a szónokot, figyelmeztetvén őt, hogy tartsa magát szorosan a programhoz, mert nem engedheti meg, hogy a hatóságilag jóváhagyott programon kívül álló ügyek itt tárgyalassanak.

A szónok folytatván beszédét kijelenti, hogy a polgári házasság és az állami anyakönyvvezés behozatalát célzó törvényjavaslatokat is olyanoknak tekinti, melyek a szabad polgári jogok megrövidítését célozzák. A haza érdeke nem kívánja azt, hogy polgárai minden szabadságuktól megfosztassanak, azért tiltakozik ezen törvényjavaslat ellen. Ha látná, hogy a haza boldogulása kívánja ezen áldozatokat, ő lenne az első, a ki minden jogáról a haza javára lemondana. De a haza érdeke épen azt kívánja, hogy polgárai minél nagyobb jogokat élvezzenek és mentől szabadabbak legyenek. Mert ki a haza? A haza mi vagyunk! A ki minket nem szeret, az nem szereti hazáját. A ki minket hazaárulónak bélyegez, az a hazaáruló, mert a nép közti egyenetlenkedés káros magvát hinti el. Bővítettessen ki a nép jogai és a haza boldogulni fog. Miért nem orvosolják a románok sérelmeit? Végül sajnálatát fejezi ki a szónok, hogy a képviselők nem respectálják választóik akaratját. Kijelenti, hogy ellenzi egy polgári házasság, mint pedig az anyakönyvek államosítását célzó törvényjavaslatokat, ellenben pártolja Vjeszt Rudolf határozati javaslatát.

Az utolsó szónok Daxner Iván eláll a szótól s egyszerűen ajánlja elfogadást végett a következő rezolúciót: (Olvasa) A Tiszolcon, 1893. évi február 16-án tartott népgyűlésen Gömör-Kishont és Zólyom megyéből összegyűlt választók és polgárok következő rezolúciót hozták:

1. A kötelező polgári házasság behozatalát károsnak tartjuk egy valláserkölési, mint társadalom-politikai szempontból és nem kívánjuk, hogy ily törvény hozassék.

2. Ugyisint nem értünk egyet az állami anyakönyvek behozatalával, melyek által a közönségre nézve újabb felesleges terhek haramlanának, de kívánjuk a mi eddigi egyházi anyakönyveinket.

3. Nem vagyunk megelégedve polgári jogainknak megrövidítésével és az ezt célzó mostani magyar kormány politikájával, hanem kívánjuk a nemzetiségi vidékek szerinti önkormányzatot a nemzetiségek teljes egyenjogúságával, mivel csak ezen uton lehetséges hazánkban az égető nemzetiségi és nyelvi kérdést megoldani.

4. Nem vagyunk megelégedve a választási jognak csak bizonyos kiváltságos osztályokra való korlátozásával, hanem kívánjuk az általános választási jogot titkos és községenkénti szavazattal, és mintár: a mostani választási szervezet mellett közönségünk akaratja nem juthat érvényre, azért az országos képviselő választásoktól való tartózkodást határozzuk el.

hol nem lesz többé áldozata furfangos apja öznesének; de az ő lábai elé hull a sok arany, csupa tündöklés lesz élete és királyné gyanánt uralkodik majd a szíveki felett, a melyeket rabul fog ejteni.

Marinka szó nélkül hallgatta a kigyó méz édes beszédét, keble zajosán hullámzott, szép szemét nyugtalanul hordta végig a nyári éj bájával előntött erdőn; majd a kis házon pihentette meg, a melynek megszerzéséhez annyi sok esengő dallal és tüzes tánczcal kellett járulnia . . . Talán még egyebire is gondolt . . . Lehet, hogy apja az öreg Misó, meg az a szegény katonának állott legény is az eszébe jutott . . . Ki tudja? . . . Szörnyű furesa portéka az ilyen tündő, vajudó asszonyi lélek és szív — a melynek egy aranyhegy és egy rozszant kunyhó között kell választania. —

A kísértő nem zaklatta, csak eloldá háts lovát a fától, a melyhez kötvé volt s felvette magát a nyeregbe kérdően nézett a szép leány szemébe és várt esendesen.

Marinka pedig nem gondolkozott soká, hanem egy hirtelen mozdulattal felnyújtá kezét a nyeregben ült lovagnak, az pedig maga elé kapva ez édes könnyű terhet, szélsőbességgel vágatott el vele . . . Az öreg Misó, mikor az új vendég forintost beseperte, palatáblácskájáról ezt az idegen kézzel írott sort betűzte ki:

— „A kis pacsirta ezentul nem a te hasznodra, de a magáéra fog énekelni.“

Misó egy pillanatig kimeresztett szemmel bámult a semmisségbe, de azután kirohant a ház ajtajába és épen meglátta még, a mint az erdő kanyarulatánál a száguldó ló tova tűnt kettős terhével.

A furfangos öreg soká állva maradt koresmája ajtajában és hol fejét rázogatta, hol pedig homlokára ütött öklével, mintha szégyelte volna, hogy őt, a körmönfontat ekként le tudták főzni . . . De végre egyet villant apró szúrós szeme, arczán újra megjelent a szokott széles mosoly s miközben ripacos kezét dörszölgötte elégült hangon mondá:

— Hiába, — ő mégis csak apja lánya volt! —

5. Ezen határozatainknak érvényre való hozatala céljából szükségesnek látunk a törvény korlátain belül országos összejöveteleket tartani, melyekre mint teljhatalmu képviselőinket kiküldjük: Dr. Daxner Sámuel, Manicza Imre, Daxner Iván, Holko János, Vjeszt Rudolf, Daxner János, Kovács János, Veszter Frigyes, Czaban György, Bolha György, és Fejes János urakat.

A felolvasott resolútiót a jelenlévők zajos „Elfogadjuk!” „Na zdar!”, „Zsivó” és „Szláva” kiáltásokkal fogadták el. Ezek után Manicza Imre elnök rövid szavakban megköszönve a hallgatóság türelmét, a gyűlést feloszlatta.

Törvényszéki csarnok.

A rimaszombati kir. törvényszék büntető osztályánál a jövő hét folyamán következő bűnügyek kerülnek nyilvános tárgyalás alá:

Hétfőn, 1893. febr. 27-én:

Jónás Rudolf halált okozott súlyos testi sértés bűntette miatt indított bűnügye.

Szerdán, 1893. márcz. 1-én:

1. Súlyos testi sértés büntetével vádolt Rinesó János fenytő ügye.

2. Nyilvános rágalmozás vétségével vádolt T. A. elleni ügy.

3. Vorra János és többek ügyében felsőbb bírósági ítéletek kihirdetése.

Csütörtökön, 1893. márcz. 2-án:

1. Tüzevesztkezés vétségével vádolt Trifonti Károly ügye.

2. Gondatlanságból okozott emberölés vétségével terhelt Hudák János elleni fenytő ügy.

3. Súlyos testi sértés büntetével vádolt Gyurits István bűnügye.

4. Lopás büntetével terhelt Balázsik János ellen indított fenytő ügy.

5. Felsőbb bírósági ítélethirdetés.

A ki Istent nem tiszteli. Egy dobsinai bulénerrel történt az a fures eset, hogy mikor egy vallásos ünnepe alkalmával a körmenet mellett elhaladt, nyogleségnek oly gyalázatos szavakkal adott kifejezést, melyek a hívők sokaságában közbotrányt okoztak. Nem is maradt annyiban a dolog, hanem a büntető bíróság elé került. A helybeli királyi törvényszék büntető osztálya a mult heten ült törvényt a deliquens fölött és azt vallás és ennek szabad gyakorlata elleni vétségben bűnösnek mondván ki, reá az enyhítő körülmények figyelembevétele mellett nyolcz napi fogház és tíz forint pénzbüntetést szabott. A ki gyermekkorában nem tanult illedelmet, azt emberkorában a törvény így tanítja tisztességes viseletre.

Hirek és vegyesek.

Irodalmi babér. A Garai-féle népszimű pályázaton a bírálók nagy elismeréssel emelték ki a „Szarka Miska” című népsziművet. Mint a „Fővárosi Lapok” tegnapi számában olvassuk, a kitüntetett darab szerzője községi elemi fiúiskolánk érdemes igazgatója Törköly József, kinek ezen sikeréhez gratulálunk, s e téren való további munkálkodásához szerenesét kívánunk!

Eljegyzés. Megyénk egyik derék, fiatal földbirtokosa, a szentkirályi ősi Jankovics kastély lakója Szilárdy Béla f. hó 16-án jegyezte el Nógrádmegyének ifjúsága teljes bájában ragyogó szépségét, Prónay Alicet, Prónay Pál l-apátfalvi birtokos kedves leányát. — Az eljegyzést, mely két rokon szívet összekötöni s megyénk gyönyörű hölgykorsoruját egy most kiféslett rózsabimbóval gazdagítani van hivatva, szíves örömmel hozzuk köztudomásra.

Pályázat. A megyei főlevéltárnoki állásra pályázat van hirdetve. A kérvények megyénk főispánjához érkeztek, márczius 19-ik napjáig nyújtandók be.

Kinevezés. Az ipariskolák országos felügyelőjévé, ezen állásról leköszönt Dr. Bernát István helyébe Mártonffy Márton temesvármegyei tanfelügyelő neveztetett ki.

Uj erdőgondnok. Megirtuk lapunkban, hogy Szóts Miklós városunkból áthelyeztetett, mint most értesülünk, helyébe a rimaszombati erdőgondnokság vezetésére Péck József losonezi kir. főerdész neveztetett ki.

Áthelyezés. A városunkban székelt m. államvasuti osztálymérnöki hivatal közszeretnek örvendő főnöke Ledniczky Péter hasonló minőségben Hatvanba helyeztetett át, s néhány nap múlva új állomáshelyére el is utazik. Társadalmunk minden rétege őszinte sajnálattal fogja érezni azt a hiányt, melyet e kitűnő, előzékeny hivatalnok s igazi jó barát távozása mindnyájunk körében előidéz. A viszontlátást szívóbb óhajtjuk!

Eljegyzés. Molnár József megválasztott naprágyi ev. ref. lelkész legelőzlebb jegyet váltott Réthy Zsuzsikával, Réthy József kálósai ev. ref. lelkész kedves leányával.

Esküvő. Jellinek Jakab tornallyai fiatal kereskedő f. hó 26-án vezeti oltárhoz Eckstein Fieskó helybeli fakeskedő kedves és művelt leányát Annát. Tartós boldogságot kívánunk!

Megújított tisztikar. A főgimnáziumi ifjúság körében fennálló Tompa-kör tisztviselői a febr. 15-én tartott önképzőköri ülésen a folyó év elejétől viselt állásukról testületileg lemondtak, s e lemondást a kör tagjai elfogadták, mit a tisztikar és az önképzőkör tagjai között meglazult viszonyoknak lehet tulajdonítani. Az újra választott tisztikar tagjai a következők lettek: elnök ifju Zachar Gusztáv, titkár Róth Róbert, főjegyző Komlóssy Gyula, pénztáros Fazekas Ferenc, ellenőrök (önképzőköri) Vieszt Gusztáv, (olvasóköri) Hármán János, aljegyző Hubay Béla, könyvtáros Báthori Andor. Ez új tisztikar fogja vezetni az irodalmi önképzőkör ügyeit a tanév végeig, mely idő alatt két nagyszabású ünnepélyt is rendez az egyesület, még pedig márczius 15-én és a tanév végén. A márczius 15-iki ünnepély alkalmával a gömörme gyei közművelődési egyesület pályadíjai is ki fognak osztani.

Necrológ. A Diószegi család és kiterjedt rokonsága egyik kedvelt tagjának váratlan elhunytát gyászolja. Egy hozzánk érkezett gyászjelentés szerint: Diószegi Amália és özvegy Diószegi Zsigmondné született Vadnay Piroska maga és gyermekei: Zsigmond, Piroska és férje: Fornét Gyula, László és Dezsővel a nagyszámu rokonság nevében

is szomorodott szívvel jelentik testvére, sógornője, illetve nagynénjük Giezei Diószegi Erzsébetnek Szászán folyó év és hó 16-án, reggel 8 óraker élete 57-ik évében, rövid szenvedés után váratlanul bekövetkezett gyászos elhunytát. A megboldogultnak hült tetemei folyó hó 19-én délután 3 óraker fognak az ev. ref. egyház szertartása szerint Szászán a sírkertben örök nyugalomra tetetni. Béke longjen porai felett!

Temetés. Volt főispánunk elhunyt leányának, e hó 16-án történt temetésén, impozans módon nyilvánította részvétét, élén Hámos László főispánmal, Gömörme gyei egész közönsége, de főként Rimaszombat városa, honnan egyesek és testületek százat meghaladó számban mentek fel a déli vonattal a Fáy-család igazi örangyalának végtisztesség-tételére. Megjelentek a helybeli főgimnázium képviselőiben Bodor István igazgatón kívül Baksay [István és Zachar Gusztáv tanárok. — A temetési szertartást Terhes Pál rimaszombati ev. ref. lelkész végezte, könnyekig megindító, szép gyászbeszédet tartván az elköltözött kedves lélek porhüvelyét rejtő koporsó felett, mely után a drága halottat a családi sírboltha helyezték.

Az ág. hitv. ev. egyház hangversenye mint biztos forrásból értesülünk — több oldalról nyilvánított ohajnak engedve — elnapoltatik. Különbén maga koszorús irónk, Mikszáth Kálmán is — ki ugyan márczius hó 4-ére okvetlen lejtő volna — azon ohaját fejezte ki, hogy „több napfényen szeretne ide jönni.” A bizottság elvégezve előkészítői munkáját, egy széleskörű rendezőbizottsággá alakul át, s így kezdi meg ujult erővel működését. A hangverseny megtartásának ideje és a program megállapítása rövid idő alatt végleges megoldást nyer, mit annak idején majd mi is közlünk az érdeklődő nagy közönség tájékoztatása végett.

Pusztuló nemzedék. Elszorul szívünk, midőn a diphteritisznek ujjabb-ujabb áldozatait kell felemlitenünk lapunk hasábjain. Országszerte öldöklök ez a retentő rém, ijesztője a gyermekes szülőknek. Városunk és megyénk területén is egymásután töri le a kicsiny bimbókat, a jövő reményeit. Folyó hó 20-án Institúrisz Endre ügyvéd 3 éves kedves leánykáját, a szökefűrtű kis Erzsikét ölte meg ez áldáz betegség, s halála városszerte mély megdöbbenést és gyászt keltett. Temetése e hó 21-én, a közönség igaz részvéte mellett történt. Csepegtessen az ég balzsamot a szülők fájó sebére!

Hangverseny. A tiszaí ág. h. ev. egyházkerületi felső leányiskola javára, Rozsnyón, 1893 évi február hó 26-án, az iskola új tornatermében az ottani műkedvelők zseve közreműködése mellett hangversenyt rendeznek, melynek műsora a következő: 1. „Nyitány” Wallace W. Vincének „Maritana” című dalművéhez. Zongorán négy kézre előadják: Schlosser Sári és Benediety Szerén k. a. 2. „Felolvasás” dr. Markó Sándor úrtól. 3. a) „Románéz” a „Zsidónó” dalműből Halévytől, b) „Csók keringő” Ardittól. Éneklő Dobozy Radvány Alice urnő, zongorán kíséri dr. Markó Sándor ur. 4. „Magánjelenet” „Bakfis álmok” Heljai Jenőtől. Előadja Alexy Anna k. a. „Nefejejts” Suppé F.-től, bariton solo, Éneklő Szmik Gábor ur, zongorán kíséri Mikulik-Breez Gizella urnő. „12. sz. Magyar Rhapsodia” Laszt Ferencztől. Zongorán előadja Mikulik-Breez Gizella urnő. 7. „A forrás” dal Goldmarktól. Éneklő Dobozy-Radvány Alice urnő, zongorán kíséri dr. Markó Sándor ur.

A rimaszombati izr. nőegyesület teaestélye. A társadalom egyik osztálya sem panaszkodhatik a miatt, hogy az idei farsang nem kínálkozott elegendő mulatsággal, — mert alig három heti időköz lefolyása alatt a nőegyesület jelmezestélyt, a díjnokok hangversenyt, a polgári kör bált rendezett s a maga nemében mindenik impozáns volt; erkölcsi és anyagi siker tekintetében pedig semmi kívánni valót nem hagyott maga után. Izt, esin és fesztelen kedélyesség tekintetében az izraelita nőegyesület teaestélye is méltán sorakozik az idei tél előkelőbb mulatságai közé s bár nagy bőjthben tartották meg e hó 18-án, mégis beillik egy fényes sikerű farsangi bál keretében. — A rendezőség melyre élén Dr. Kármán Aladár jónévi fiatal orvos állott, ugy az előkészületekben, mint az estély folyama alatt időt és fáradságot nem kimélt arra, hogy a mulatók minden tekintetben kitűnően érezzék magukat; a Rózsá nagy termét esinösen feldisztatették s lekötőző udvariassággal gondoskodtak arról, hogy a tánczó hölgyek mindenike az estélyt kellemes emlékei közé sorozza — Az estélyen szép és nagyszámu társaság jelent meg, izraeliták és keresztények vegyesen, élénk bizonyossággal annak, hogy a gyakorlati élet a receptiót még egy ily provinciális kis városban is mint Rimaszombát, társadalmi törvényre emelte. E körülmény minden arizon észrevehető jó hatást gyakorolt s nem csekély tényezője volt a sikernek. A fiatalág csakhamar táncra perdült s Palócz Kálmán kitűnő zenéje mellett virradtig járta a különböző tánczeneket. Jól esett szemtanúi s részesei lennünk azon ifjúság mulatságának, melynek legnagyobb kontingense a munka emberének vallja magát a realis életben, mely küzdelmes pályafutásából kiszakította e napot s azt teljesen a fesztelen szórakozásra szentelte, hogy az izraelita nőegyesület üdvös céljainak előérésében még ez uton is töle telhetőleg segédkezet nyujthasson. És hogy e segítő kéz mentől erősebb lehessen, éjjel tájban mintegy harmincz darab esinos tombola tárgyat sorsoltak ki a jelenlévő vendégek között. A sorsolás jövedelme 140 frittal gyarapította a jótékony egyesület pénztárát. A tánczólok sorában a fiatal szép asszonyoknak és leányoknak egész koszoruja jelent meg s a négyeseket mintegy negyven pár lejtette. Tudósítónk a jelen levő hölgyek közül a következők neveit jegyezte fel: Altstok Aranka (Dobsina) Blumenthal Gizella, Blumenthal Gizella (Rimabánya), Blumenthal Lina, Bródy Matild, Dickmann Anna, Ethey Aranka, Gottlieb Mariska (Nyusztia) Hammermüller Szidi. (Losonez), Kármán Iduska, Kohn Fani (Tiszolez), Kohn Gizella és Irma, Kohn Hulda (Vág-ujhely.) Kohn Russika (S.-Gömör), Krausz Gizella és Johanna, Krausz Lina, Kremer Janka, Leikovic Antónia, Lichtner nővérek, Steiner Berta, Strompf Nelli (Tamástala), Weinfeld Irénke urhölgyek és Altstok Edéné (Dobsina), Bodor Arminné, Bródy Bertalané, Braun Zsigmondné, Blau Vilmosné, Blumenthal Lajosné, Blumenthal Hermanné, Dr. Cziner Miksáné, Dickmann Ignáczné, Gellmann Sámuelné, Gottlieb Jakabné, Gömöri Miksáné, Grósz Farkasné, Heksch Jakabné, Kohn Adolfné, Kohn Sámuelné, Kohn Albertné, (Tiszolez.) Krausz Bernátné, Krausz Dávidné, (Dobsina), Krausz Simonné

(Jánosi), Lichtner Bernátné, Löfkovics Lipótné, Lőrinczy Györgyné, Lefkovics Józsefné, Pongrácz Pálné, Péter Józsefné, Reisz Józsefné, Róth Ignáczné (Losonez), Sárkány Imréné, Dr. Strausz Józsefné, Szabó Jakabné, Steiner Salamonné, Strompf Ignáczné (T.-fala), Weisz Adolfné, urnők. A siker előérésében kiváló érdemei vannak az izraelita nőegyesület élén álló tisztviselők karnak is.

Közgyűlés. Folyó hó 19-én tartotta meg a rimaszombati általános temetkezési egyeslet 3-ik évi rendes közgyűlést a „Három Rózsá” nagytermében szépszámu tagok élénk érdeklődése mellett. Kovács Zsigmond pénztárnok előterjesztette a mult évi számadást, melynek adataiból felemlítjük, hogy az egyesület a mult 1892. évben volt 854 tagja, bevétele 2192 ftt 42 kr., kiadása 969 ftt 27 kr., nyeresemény tehát 1223 ftt 15 kr. Az egyeslet fennállása (2 1/2 év) óta kifizetett 1010 ftt temetési segélyt s bár a segélyezési összeg időközben 40 fttől 50-re emeltetett s bár aránylag meg a legrégebb tagok is igen csekély összeget fizettek be, mégis mint látható, a pénztár nagyon szép eredménnyel záródott. — A számadás után a tisztikar választotta meg 3 évre, és pedig elnökke: K. Szabó József, alelnökke: Kalla Mihály, pénztárnokká: Kovács Zsigmond, jegyzővé: Rónay Gyula mindannyian egyhangulag. A választmányba szavaztatóbbséggel bejutottak: Rábely Miklós, Stolez Zsigmond, Varga Lajos, Eszényi Gyula, Szabó János (Kriston), Király Ferencz, Soós László, Hollósy József, Soós Ferencz (ács), Nagy Ferencz, Szabó Lajos, Tóth Péter, Timko Mihály, Törköly József, Bánay Ferencz, Jakovecz Alajos, ifj. Róth Lajos, Tomay Alajos, Léway István (hentes), id. Kovács István, pót v. tagok: id. Róth Lajos, Tarjányi János, Bolkay Pál, ifj. Csapó János Indítványoztatott a jutaléknak 60 ftt-ra emelése, mire nézve — valamint a befizetések emeléséről nézve is — a választmány megbízott, hogy jövő évi közgyűlés elé terjesszen véleményes jelentést. Ezzel kapcsolatban határozatba ment az alapszabályok módosítása is. Végül pénztárnok tiszteletdíja halálesetenként 1 fttől 3 ftt-ra, jegyzőé pedig 20 fttől 50 ftt-ra emeltetett.

Tisztújítás Sajó-Gömörön. A városi tisztújítás Sajó-Gömörön — mint értesülünk — e napokban tartatott meg. Főbíróvá egyhangulag ujbl megválasztott Deák-pál András, ki a város ügyeit eddig is sok lelkiismeretességgel és szakértelemmel vezette. Pénztárnokká az eddigi közgyűmöt: Pál Mátyást választották, s az eddigi pénztárnak Kövér Jánosnak, ki e tisztelet tovább viselni semmikép sem akarta, köszönetet szavaztak. Rendőrkapitányává az eddigi: Kaucz András, közgyűmámá pedig Márton András választották.

Helynevek magyarosítása. Nógrádvármegye idegen hangzásu helyneveinek megmagyarosítása a tövényhatósági bizottság 246/892. számu közgyűlési határozatával Nagy Iván, Kun Barna és Pajor István tagokból álló bizottságot küldött ki. E bizottság elacsztette javaslatát, melyet, hogy a nagy közönség is hozzá szólhasson, a „Losonez és Vidéke” közzétett. Nekünk is volnának a milleniumra megmagyarosítandó helynevek.

Jelmezestély. Losonezban az ottani tisztikar f. hó 14-én egy minden ízében sikerült, fényes jelmezestélyt rendezett, melyre megyénkbel is többen átrándultak. — Általános feltűnést keltett pompás jelmezével Gömörme gyei egyik bájos szépsége, Guha Mimi, ki a győzelem istennőjét ábrázolta, s győzelme valóban teljes volt. — A keléyes és fesztelen multság, mely élénk bizonyítéka volt a katonaság és polgárság közötti kitűnő viszonynak, csak a hajnali órákban ért véget.

Köszönetnyilvánítás. A rimaszombati izr. ifjúság által, f. hó február hó 18-án rendezett teaestélyi tiszta jövedelme 138 ftt, azaz egyszázharmincznyolcz ftt, a rimaszombati izr. nőegyeslet pénztárába beküldtetvén, midőn ennek átvételét a nőegyeslet nevében nyugtázom, — nem mulasztatom el a rendező bizottság tagjainak, és első sorban buzgó elnökének Dr. Kármán Aladár Ernő orvos urnak az egyeslet hálas köszönetét kifejezni azon lelkes buzgalomért, melyet az egyeslet érdekében mindenkori tanusitanak, módot nyujtván arra, hogy az egyeslet anyagilag felvirágozza, nemes hivatásának kellőleg megfelelhessen. Ily nemes, önzetlen eszelekedet dícséretre nem szorul, hanem önmagát dícséri, bár jutalmul nem nyer egyebet, mint a szívóbb jövő haláimat, melyet a segélyezettekkel együtt küldünk a jöltévőkért az Egék urához. Tisztelettel Rimaszombát, 1893. febr. 21-én. Schweitzer Dávidné, mint a rimaszombati izr. nőegyeslet elnöke.

Nyilvános számadás a rimaszombati izr. ifjúság által f. hó 18-án az izr. nőegyeslet javára rendezett teaestély jövedelméről:

Összes bevétel 316 ftt, (ebből felülfizetés 81 ftt 40 kr.)
Kiadás . . . 175 ftt.

Tiszta jövedelem 141 ftt, mely összeget a rendezőbizottság képviselőiben Grosinger Márton urral ma a nőegyeslet t. elnökőjének Schweitzer Dávidné urnőnek átszolgáltattam. — Felülfizettek: Löfkovics Lipót, Weisz Károlyné, Dr. Lichtschein Adolf és Schweitzer Dávid 5-5 forintot, Kosiner Vilmos 4 fttot, Gellmann Sámuel, Hollán Lajosné, Lövy Soma, (Losonez), Weisz Frigyes (R.-Brézó) 3-3 fttot, Reisz József, Dickmann Ignácz, Kohn Sámuel (Tiszolez) Weisz Dezső, Heksch Jakab, dr. Cziner Miksa, Gottlieb Gábor, Altstok Edéné (Dobsina), Krausz Simon, Bródy Bertalan, Strompf Ignácz, Grosz Mór (Gesztete), 2-2 fttot, a „Gömör-Kishont” szerkesztősége, Bodor Armin, Szabó Jakab, Gömöri Miksa, Steiner Salamon, Blau Vilmos, Blumenthal Lajos, Péter József, Kohn Albert, Dickmann László, Dr. Veres Samu, Dr. Löcherer Tamás, Bodor István, Krausz Bernát, Braun Zsigmond, Friedl Vilmos, Lichtner Bernát, Hilovics Lipót, Pollák Lipót, Kohn Jakab, Lefkovits J., Glaser Márton (Dobóca), Blumenthal Herman, Kohn Adolf 1-1 fttot; végül Lövy N. 40 krt. — Tombolatárgyakat küldtek: Löfkovics Lipótné, Dr. Strausz Józsefné, Dr. Cziner Miksáné, özvegy Miskolezy Istvánné, Schweitzer Dávidné, Blau Vilmosné, Lichtner Bernátné, Glaser Mártonné, Blumenthal Jakabné, Braun Zsigmondné, Péter Józsefné, Kohn Albertné, Heksch Jakabné, Gömöri Miksáné, Haas Salamonné, Krausz Bernátné, Reisz Józsefné, Lefkovits Józsefné urnők, továbbá: Kármán Ida, Hollósy Mariska, Hollósy Anna, Weinfeld Irén, Blumenthal Gizella, Kohn Regina és Irma, Hilovics Cecil, Blumenthal Lina, Steiner Berta, Gelb Sarolta urhölgyek; Gazsa Samu és Friedl Willy urak. — A jótékonyozól nemeslelkű támogatói: a felülfizetők, a tombolatárgyak ajándékozói, s a tombola-jegyek szíves el-

Elmélkedés a „Tankötelezettség akadályai“ czimű közlemény felett.

A „Gömör-Kishont“ f. évi 3-ik számában a „Tankötelezettség akadályai“ cziművel egy sok jóakarattal írt közlemény jelent meg, melynek az elemi oktatás ügye iránt meleg szeretettel érdeklődő szerzője nyílt őszinteséggel kimondja azon el nem titkolható igazságot, miszerint a népoktatás mai állapota, melyet annyi sok dicsérettel szeretnek elhalmozni némelyek, s az optimizmus szemüvegén nézve, magas színvonalon állónak tartanak, — egyáltalában nem felel meg azon közművelődési igényeknek s azon magas szociális hivatásnak, melyeknek teljesítését tőle várja a közóhajtás. A cikk érdemes szerzője ezen általánosan fájlat köztapasztalat okát különösebben a tankötelezettségi törvény lanyha s felületes végrehajtásában találja fel.

Egyetértek a tisztelt cikkíróval; igazat adok neki, midőn e miatt a községi előljáróságokat, s az iskolaszékeket erélytelenséggel, közönyösséggel vádolja s főként ennek számítja be a tankötelezettségi törvény ki nem elégitő végrehajtását, s a hanyag iskoláztatást. Mert hiszen községi előljáróságaink még mindég nem bírnak elég érzékkel, — megengedem: sok oldalú elfoglaltságok mellett — ama legszebb s legfontosabb hivatalos kötelezségeik jóakarattal teljesítésére, melyeket a közoktatásügy tőlük elvár. Az iskolaszékek működését is a községi előljáróságok esekélytelensége bénítja meg, de — az igazat megvallva — itt-ott ennek tagjaiba is több elevenség, több lélek kellene.

De azt is mondja cikkíró, hogy a tanítók között is vannak olyanok, „kik magas szociális hivatással ellenkező álláspontra helyezkedve,“ a szegénysorsu gyermekekkel szemben is mereven ragaszkodnak a tandíjhoz s követeléseikkel szintén akadályt gördítenek az iskoláztatás elé; az ily tanítókat a szent ügy hűtlen sáfárának, alacsony, köznapias gondolkozásu, pályát tévesztett embereknek nevezni, kiket a szennyes érdek ösztökélt a tanítói pályára.

Megbocsát az érdemes cikkíró, ha e pontnál, önéretem parancsának engedve, vele ellentétes állásra helyezkedem, s ezen tulszigorú s a tanítóság által meg nem érdemelt — bár feltételeken állított — kemény megrovását helytelenül alkalmazottnak tartom s az ő vélekedését el nem fogadhatom, s ebből folyólag, épen a nevelésügy érdekében, azon kérdést teszem fel, mely tudtommal a gyakorlatban általánosan megoldva még nincs, hogy t. i. kívánhat-e a tanító a vagyon-talan gyermekek oktatásáért tandíjat s ha igen: kitől? vagy azok ingyenes oktatása, — tekintet nélkül azok számára — a tanító hivatalos kötelezsége-e?

Igaz, hogy a népoktatási törvény 51. §-a a szegény sorsu tankötelesek ingyenes oktatását rendeli el, sőt ugyanazon törvény 31. §-a szerint az ilyenek még taneszközökkel is ellátandók díjtalanul. S én tudom azt, hogy vármegyénk majdnem mindenik népiskolájában élvez, a kö-

rülmények szerint, több-kevesebb tanuló tandíjmentességet a tanító humanitásából; erről azonban senki sem szokott tudomást venni. De hogy minden szegénysorsu tankötelest, kinek a esekély tandíjfizetés is teher, — az ilyenek száma pedig naponként növekedik — a népiskola 6, illetőleg 9 évig tartó kurzusán ingyen tartozzék oktatni a tanító, ezt a 300 frttal díjazott tanítóval szemben a társadalom méltánytalan követelésének tartanám. Attól a tanítótól, kinek a 300 frtot „egykor“ kiegészítendő minimumába a tandíjból befolyó jövedelem is beszámíttatik — akinek tehát ez nem pótlék, mint a közép- és felső iskola tanárainál, — azt kívánni, hogy nyomásztó anyagi helyzetében még ő hozzon, viszonyaihoz mérten érezhető áldozatot az iskolafentartók, vagy községek helyett, csaknem oly képtelenség, mintha valaki a koldus alamizsnájának egy részét jótékony czélra ohajtáná lefoglalni.

De az ingyenes oktatásról intézkedő törvény intenciója sem lehetett az, hogy ez által a tanító javadalmazása esonkittassék, abból a tanító ily kötelezettségét kiolvasni nem is lehet. Mert ha ez csakugyan úgy volna, ez esetben a 31. §-ban elrendelt tanszerek ingyenes kiszolgáltatása is következetesen az ő kötelezsége lenne, mert hiszen névszerint ez sem említi fel az alapot, melyből e kiadás fedeztessék. Sehol, sem egyik sem másik törvény szerint nem terhelheti a tanítót. Hanem igenis, mert a XXXVIII törvényben a községi iskolák felállítása — és fentartásától tétetik intézkedés s abban az elemi iskolák ellátása — a felekezeti jogainak fentartásával — a községek feladatává tétetett — a szegények ingyenes oktatása is, míg az elemi oktatás másként nem rendeztetik, esetleg még a felekezeti iskolákban is, egyedül a községeket terhelheti.

A népoktatás terheiből ma még úgy is nagyon keveset viselnek községeink ennek nagyobb részét még mindég a felekezetek hordozzák a községekért, meg az államért — áldozatkészségből. A kisebb községek nagy részének háztartása kulturális tekintetben elszomorító képet tár elénk; jövedelmei katonaszállítási, adóbehajtási, fuvarozási s általában esekélyebb fontosságú kiadásokkal emésztetnek fel, a közoktatási kiadás czimén alig van abban pár forint bejegyzve. A szegény gyermekek iskolai neveltetésének költségeiről szó sincs ott, mint akár a legsötétebb Afrikában. És a községi szegényalpnak is — bár tudom, hogy eredetileg nem ez a rendeltetése — alig lehetne nemesebb czélja, mint esetleg egy-egy szegény gyermek neveltetése.

Humanitásból a sir szélén álló munkaképteleneket megmentjük az éhhaláltól s ez keresztényi szent kötelezségünk, de hogy annak segélyével is, ha kell, az elhagyott gyám-talan gyermekekből az édes hazának becsületet, munkás embereket neveljünk: ez nem kevésbé magas szociális hivatásunk. Mint nagyobb városainkban a lenéz ügy, épen oly égető s gyors megoldást igénylő kérdés kisebb községeinkben a szegények iskoláztatása. S ez az tulajdonképen s nem a t

szikíróval való mérkőzés, minek megezáfolására igénytelen tollam felemeltem.

Egyébként egyetértek az érdemes cikkíróval abban is, hogy a népoktatás a kor által kívánt magaslatára csak akkor fog felemelkedni, csak akkor lesz működőse a hozzáfűzött nagy nemzeti érdekekre nézve is áldásos, ha az teljes, egészében államosítottatik. Hiszen a népoktatás épen oly politikum, mint akár a honvédelem, igazságügy, stb.

Addig is azonban, míg a tanügy ezen újjászületése évtizedek hosszú lezajlása után egykor bekövetkezzék, nyujtszon az állam az azért már oly sokat áldozott felekezeteknek az ügy fontosságához méltó s a szükségletnek megfelelő segélyt, ne csupán a tanítói fizetés minimumának kiegészítésében, — mint az a már másfél év óta vajudó törvényjavaslat szerint tervezetük, — hanem az iskolafentartás egyéb terheiben is. S ne kívánja azoktól önrendelkezési jogainkat eserebbe, míg azok ürügye alatt nemzet ellenes czélokot nem üznek.

Az általános tankötelezettség elvének teljes megvalósítása kívánja, hogy — mint ennek elődázhatlan következményét — hozza be az állam általánosan az ingyenes elemi népoktatást, pótolván az ezáltal megapadt tanítói jövedelmet, s ime, úgy hiszem minden művelt s a népnevelés iránt igazán érdeklődő hazafi közös ohajtása: törüljék a tanítók homlokától az őket mélyen lealázó s a nemzeti önéretemet is nem kis mérvben sértő háromszáz forintos minimum szegényítő bélyegét.

De hát csak most jut eszembe, hogy Magyarországon vagyunk, a hol minden egyébre bőven jut pénz, csak a népnevelés simlódó ügye kénytelen szép szavú edesgetésekből tengődni s a jobb jövő reményéből gyógyítgatni fájó sebeit.

Beeske Bálint.

Egy üdvös törvényhatósági határozat.

Az erkölcsi érzületnek napjainkban különösen a köznépél észlelhető hanyatlása komoly jelenség, mely bizonyára megérdemli, hogy vele kissé bővebben foglalkozzunk. Elvitázhatatlan tény, hogy valamely nemzet szellemi nagyságának s boldogulásának legerősebb alapját képezi a tiszta erkölcs, mely ha elvész — a költő szavaival élve — Róma ledől, s rabigába görnyed. Beteg az a társadalom, melynek tagjaiban az erkölcsi érzület elfajulásának tünetei kezdenek jelentkezni. Igaz ugyan, hogy hasonló jelenségek több-kevésbé más államok népeinél is előfordulnak; igaz az is továbbá, hogy korunkban az erkölcsi érzület ápolása és nemesítése érdekében sok oly üdvös eszme öltött testet, sok oly humánus intézmény létesítettet, melyek a tökéletesedés felé törekvő emberiség előtt a helyes út irányát megjelölték. Így a szeretetházak, erkölesszolgák, erkölesszolgák s egyéb hasonló humánus intézmények mind megannyi templomai az erkölcsi érzület ápolásának, örökidőkre szóló alkotások, melyek az emberiség megnevelésének leghatásosabb tényezői maradnak az idők végtelen folyamán. Habár tehát a lassú és fokozatos javulás e téren is el nem tagadható, mégis a megdöbbenéssel vegyes aggodalom fájdalmas érzete hatja át egész valónkat, ha különösen a falvak merülő korban levő fiatalságának az erkölcsi érzülettel merő elmentében levő szokásait, kedvteléseit teszszük vizsgálódásunk tárgyává.

Bevett szokás a falukon, melynek mindenki hódolni tartozik, mert különben megvetés és gúny tárgyává válnék

T Á R C Z A.

Adalékok Gömör megye történetéhez.

(Néhai Lenkey Zsigmond adatgyűjteményéből)

Gömöri Prot. Mánások.

(Folytatás.)

Barna Ferencz 1573. Gömör Vármegyei V. Ispán Korláth Lázárral, — ugyan az 1580—83. Nője Hamvai Klára.

Bánrévi Gáspár, — fiának Ferentznek gyám-attya Nenkey Demeter minden perpatvar nélkül kívánta vissza Bánrévi Gergelytől és Pétertől gyámfija Bánrévi részjóságát 1571-ben.

Bay Ferentz Dobóval vitézkedett 1552-ben Eger őltalmazásában, 1565. Svendivel a Törökök és Ifjú Zápolya János ellen, 1567. Krasznahorkai Kapitány. Panasz-kodtak a Rosnyaiak ellene, hogy a mely erdőt Bebek Krasznahorkához ragasztott, azt Bay is mind eddig megtartotta. Maximilián Pozsonyban Jun. 18-án költ Levele által vissza adadni parantsolta.

Balog András. Balogvári Kapitány ez izente Forgács Simonnak, hogy Bebek György Füleken 300 gyalogokkal van, kiket Szádvárra akar belcpni Feleségéhez. 1552. Dobóval őltalmazta Eger várát. Mihály 1598. ügyész.

Bebek (Pelsützi) Imre, János fija, Ferentz Testvére, Gyula Fejérvári Prépost, elhagyván hivatalát, hihető Dévai Mátyás ösztönéből, kivel mint Erdélyi fival még Erdélyben megismerkedett, régi vallásáról lemondta, meg-házasodott Hunyadi szerint 1533-ban, Spervogel Konrád szerint 1534. „Circa festum D. Mauritií anno 1534. duxit uxorem, et celebravit Nuptias quare praesumitur, quod in gratiam Ferd. Regis non recipitur.“ — Nője Kreta máskép Arbanas Ilona. Barthol. szerint 1530-ban, hivatkozván, ugyan ezen évben Basileában nyomtatott illyezimű könyvére. Status in quo sunt beatorum animae post hanc vitam etc. innen így okoskodik: Vallása változtatása, házassága és örökségének féltése miatt a két testvér között had kerekedvén, Imre győzve lett, öröksé-

gétől megfosztatott, és Szepesbe ment lakni. Ez így lévén Dévai, ki 1530 Kassán lakott, Imrét Pelsützön meglátogathatta, itt és vidékén a Reformációt hintegethette. — De ha ekkor nem juthatott is Pelsütz tájékára a Reformáció, az 1535-ben könnyen meg történetelt, mivel ezen évre Spervogel Konrád ezt jegyzi meg: 1535. Fr. Bebek a pluribus insimulatus est favere Zapolyae nam uxor eius cum uxore fratris sui Emeriei Bebek. (ez már protestans volt) Zapolyaianis adhaerens in Pelsütz convivabatur. F. 176.

Bebek Ferentz. Imre testvére Gömöri Fő Ispány, hol Ferdinand, hol Zápolya pártját követte. Ez ellensége lehetett a Reformációnak, mert iminnen s amonnan száz harangoknál többet hordatott öszve 1534 a R. Szombati nagy harangból pénzt veretett. Imrét, ki vallását megváltoztatta örökségétől megfosztotta. Felesége már kedvezőbb vala a reformáció iránt, mert már 1535. Imre feleségével együtt vendégeskedett Pelsützön. Leányát is Katát 1552-ben Máj. 18-án Protestáns Urhoz Perényi Ferentzhez adá nőül. Varkots (Varkótz) Margit, Kristóf Késmárki Kapitány leánya, és Ratki Balás leánya Dorottya valának női. Dorottyaról nyerte a Füleki várát. (Marginalis jegyzet: 1534. Rosnyót Várday Pál Érsektől jövedelmével elfoglalta.)

Bebek György Ferentz fia protestánsná létét gyaníttatják tettei. Timon azt jegyzi meg az 1532. évre: Bebek Imre és Ferentz néhány birtokot adtak a Gombaszögi Kolostornak, de György az ő örökösök, annak szent eszökeit is 23 év mulva (1555-ben) elragadá. 1556-ban a Mislei Apátúrságot több jóságai közé számlála. 1540. Oct. 8-án Verantz püspök Egerből a Királynak bepanaszolja őtet, hogy dézmájával szabadon gazdálkodik 1565. Sept. 17. Bétsben költ levele által Zoltai István Szendrei Kapitánynak azt parancsolta Max. Király, hogy Oláh Miklós Érseknek Rosnyai, Püspöki, Velkenyi, más jóságait őltalmazza, a többek közt Bebek György erőszakjai ellen. V. ő. Budai Ferentz Polg. Lex. Hős nőjének Patótzai Sófiának, (kit Svendi, megvénvén tőle a Szádvárát vagyonaival Torna várába Mátotsi Gáspárhoz kísértetett, innen Bajomba s Erdélybe ment, ott 16 évi özvegysége után 1583. Sept. 1-én meghalván Küküllővári

Templomba temetődött. Négy leánya közül Budai szerint Sónia, Wagner szerint pedig Susánna Tornalyai Báthori István Krasznai Fő Ispány Felesége vala) pedig Melius Péter a Sámuel és Királyok két könyveit 1565. ajánlotta.

Beretty Gáspár 1571-ben Gömöri Szolga Biró, Péter 1595. Sz. Biró, Mihály 1602. esküdt.

Bejei Andras együtt őltalmazta Baso Mátyással Murányvárat 1549-ben, s ott fogságba esett.

Bodó Ferentz Zápolya fő Tábornokja. 1526-ban elfoglalván az erdélyi püspöki jóságát protestáns lett György 1595 esküdt.

Barakonyi Dienes híres ügyész Gömörben 1571 körül.

Basó Farkasné, Széchi Anna perlett 1571. Zéchi Tamás ellen, 1572. meghalván folytatta a pert Basó Farkas é. apja. 2-ik nője Bay Anna, kivel 1596. a Miskolczi Ekklának egy ezüst pohárt adott. Péter 1598. Sz. Biró.

Beken András, Balás Pál 1575 körül Lörintzfala birtokosai.

Basó Borbála Moesáry Györgyné, János leánya.

Beretty János György fiának vetkét, idősb. Beretty György engedte, úgy hogy ha valamibe találtak számüzessen, a kárért az apja eleget tegyen, 2 évig valamely örhélyen békóban legyen s 100 forintot fizessen.

Bodó Farkas 1604 esküdt.

Bolyky Bálint 1607. ügyész.

Bodon Benedek esküdt 1571.

Bokry István 1563 Balogvárnál, Hasán Füleki Bég rabságába jutván, Sárközy Mihályval attól megöletett. Ennek nője Terki Kata.

Barna Ferentz V. Ispán 1587.

Basó Bálint és Péter 1599. ellent mond azon egyezésnek, melyet Moesáry György Barna Ferentzel tett Csoltói, Beretty és Ragályi részjósága iránt. Péter 1600. ellent mond, hogy ő azon jóságokat, melylyek Moesáry István halála s lenyakazása által Ragályon, Csoltón és Berettykén ő rá, és Bálintra szállottak, bírní akarja.

Beretty Mihály, Caspar, Jakab, Péter 1598. esküttek.

társai előtt, hogy a 12-ik életévtől kezdve nemre való tekintet nélkül vasár- és ünnepnapokon összejönnek a korezmában, hol a kisebbek és nagyobbak külön-külön klubot alkotva az alkohol-észbontó, testet-lelket ölé élvezetében gyakorolják magukat. Mit művelnek a korezmában? Hihetlenséggel határos tanokkal gazdagítják erkölcsi nézeteiket.

Hletlen, az erkölestelenség posványából kikerült dalok, tréfák, beszédek és a pálmakázás képezi egyedüli szórakozásukat. Pedig a legtöbbben tanköteles korban vannak még. Egy részük eljár ugyan még az ugynevezett „vasárnapi iskolá”-ba, de minden erkölcsi haszon nélkül. Lehet annak a községnek akár Pestalozzi ideális gondolkodásával, vagy pedig Kehr páratlan gyakorlati érzékével megáldott tanítója, mind nem ér semmit, mivel a leghelyesebb neveléstani rendszer alkalmazása sem képes azokat az erkölestelen szokásokat kiirtani, melyek az ifjúságban a gyakori korezmalátogatás következtében, ugyszólván megcsontosodtak. Hiába emel ellenük a tanító panaszt a szülőknél, azok gyermeköknek fogják pártját, azzal mentgetve őt, hogy ezt a „szokás” megkivánja. Hosszabb ideig éltem a nép között, ismerem azért alaposan borzasztó szenvedélyét, melynek rabja, annyira, hogy a megfélemezésre avagy elfojtására irányuló lélek- és erkölestani fejtegetések mind pusztában elhangzó üres szavaknak bizonyultak be, s csakis a legszigorúbb rendszabályok életbe léptetésével volna lehetséges a népet utálatos szenvedélyének következményeitől, az anyagi és erkölcsi bukástól megmenteni.

Mosonyvármegye törvényhatósága fényes tanujelét adta humánus és hazafias gondolkodásának legutóbb kibocsátott ama határozatával, melynek értelmében az ifjúságnak a 15-ik életévig (tehát a tankötelezettség időtartama alatt) a korezmázást 50 frtig terjedhető bírsággal megtiltotta. — Szép és üdvös határozat, mely míg egyrészt a köznép erkölcsi nézeteit fogja helyesebb alapokra fektetni, másrészt a népoktatásügynek, ezzel kapcsolatban a tankötelezettség pontos végrehajtásának tesz nagy szolgáltatásokat. — Vajha magokévé tennék az ország összes törvényhatóságai ezen határozatot, akkor a börtönök és javítóintézetek lakóinak száma lassan-lassan apadna, erkölesnemesítő egyletek s szeretetházak, áldásos működése és általános elterjedése pedig biztosítva lenne.

A korezma ugyanis az erkölcsi élet megőzője, végeredményében pedig a teljes elzüllésnek egyedüli okozója. — Minden lehető el kell követnünk azért, hogy a fiataloságot a korezmázástól elszoktassuk. Erkölestani előadások itt czélhoz nem vezetnek, csakis szigorú rendszabályok. Kiszámíthatlan sok jó és üdvös dolog fog egy ily értelmű határozatból származni a megyére. Azért ajánljuk Mosonyvármegye határozatát az illetékes körök és ténylezők jóakaratu figyelmébe.

Gondolkozzanak felette!

Jánossy Gyula.

Közgazdaság.

Tudósítás az országos magyar gazdasági egyesület által rendezett előadásokról.

Folyó hó 9—12-ig nem esekély jelentőségű czél által ösztönözöttve, a haladás utáni vágy alapján csoportosultak gazdáink meghallgatandó az újabb kor nevezetesebb vívmányait.

S ha talán részben igazok is van azoknak, kik a mezőgazdák bizonyos elfogultsággal vádolják, ez alkalommal kénytelenek lettek volna beismerni, hogy igenis van már nekünk gazdaközösségünk, kik az elmélet szükségességét nagyon is tudják méltányolni. Mert mi hát voltaképen az a megmosolygott elmélet? Nem egyéb, mint a gyakorlatban szerzett tapasztalatoknak írásban vagy szóban való kifejezése; a keresztülvíteli rész megint más lapra irandó, éppen úgy, mint a jó lovas még nem szükségképp jó lótenyésztő, vagy a jó cigány nem zeneszerző stb.

Azon vezzem észre magam, hogy abba a hibába esem, mint a „Nebántsvirágban” a szolozsmát kísérő ének-mester, hogy más s más futamokba esepok át akkor, midőn a fenntirt czimnek csak dióhéjban való visszaad-

Barna János 1598 esküdt. 1601 András esküdt. Csetneki István aláírta a Murányi Cikkelyeknek nevét 1590. évben

Danes Pál és Ambrus Hatvan Urai, de a Török elfoglalván Visegrádot, Oroszit és Nógrádot félvén, hasonló veszélytől a várat meggyújtván Egerbe futottak 1544-ikben. Mehemet a helyet alkalmasnak itélvén felépítette őrt rendelt bele Istvánfy Libr. XVI. 178.

Darvas Pál Patóczy Söfiával Bebek Györgyével együtt szorítottatott be 1567-ben Svendi által Szádvárba.

Derentsényi Miklós Zápolya János Kapitánya Szepesvárában 1527.

Derentsényi Margit férjét Tárnok Ferentzet G. Salm Miklós legelsőbb nyakaltatta le Basó ezimborai közül 1549-ben Murányvára bevétele után. Ennek halála után Bornemisza Jakabnak, végre Paczót Jánosnak leve Nője. Ezen Paczót ajánlotta 1572. a világiak közül Verantz Maximiliánna a török követségre.

Devényi Pál (Melléti) ez Péderi János megyei Fő-Jegyzőnek száz forintot ígért fizetése pótlékjául.

Dós Tamás 1601 körül Gömőri V. Ispány.

Darvas Albert 1598. esküdt.

Feyer Mihály Balogvári tisz, vérengző s erőszakoskodó, mikor nem tudatik Hamvay Ferentz V. Ispány idejében Halmy Gábor Czizi jobbágyai disznait leöldeste, mint Várgedi Kapitány.

Feledi Eusták ezé volt Ajnátskő vára, melyet mindazáltal Sárközy Mihály bíra, s erővel foglalta el a maga számára. 1562-ben Bebek Györgyvel együtt esett Balogvárnál török fogságban, de a várat felesége a Király ellenére is bírta, míg a Török tőle 1566-ban elfoglalta.

Figedi János Dobóval oltalmazta Egervárát 1552-ben. Egy mértődre lakott 1560-ban Egerhez, a mikor Verantz Antal Egri Püspök azzal vádolta a Királynál, hogy egy Protestáns Predikátort tart magánál, kinek tanítását az Egriek is eljárnak hallgatni.

Forberek Gergely Szendrei Németek Kapitánya 1602-ben. (Folyt. köv.)

Közl.: Simon Mihály *er. ref. s. lelkész.*

sára is alig merek vállalkozni. S szabad legyen ez alkalommal ama két főkérdésről megemlékeznem, melyek kiválólag megragadták figyelmemet:

I. Műtrágya kérdés. Előadó: Cserháty, óvári tanár.

II. Mezőgazdasági hitel és szövetkezetekről. Előadó: Dr. Bernát István.

A műtrágyák előadóját, mint régi ismerősét üdvözölte a gazda közönség. Tüdvalevő ugyanis, hogy Magyarországon ő volt e téren kezdeményező, s már azt mondhatjuk alapítója.

Bevezető szavai körülbelül azt tükrözték vissza: Más idők, más emberek s más nézetek. A magyar gazda kezdi belátni, hogy eljutott az eddig, s nem tovább határaig. Hasztalan a törekvése, verejtéke, a föld pénzben nem adja meg a 70-es évek eredményét. Mit lehet mást tenni, mint a termést fokozni s ott, hol az állattenyésztés és nincs megfelelő arányban, különös gond fordítandó a műtrágyakérdés helyesen való megoldására. De nagyobb állattenyésztés mellett is nagyon böles dolog lesz a trágya hiányzó alkatriését kiegészíteni, vagyis visszaadni a magképzésre szükséges foszfort. Nélkül azonban nemcsak a foszfor, de a nitrogén s káliban is lehet hiány, s így ha ez utóbbiakat is nem szaporítjuk, az előbbi ugyanezsem elégíti ki várakozásunkat még a kedvező esős időjárás alkalmával is. Az elegendő oldóvíz (tehát az eső s hó) nélkül nincs eredmény, s ugyanazért csapadékos vidéken is, a nehezebben oldható foszfor trágyák öszkor s csak kényszer folytán gyenge vetéseknél lehet tavasszal alkalmazni fejtrágyaként.

Meg kell említenem, hogy a speciális fejtrágyákat különben kevés kivételtől eltekintve chilisaletrom, kén-savas ammóniak útján adhatjuk nekik. (Répa, burgonya, tengeri, repezénél.)

Az őszszel elszórt trágyák alászántandók, hogy a növény gyökere mintegy rá utaltassék a mélyebb s nedvesebb rétegbe való lehatolásra: a tavasszal elszórtak pedig csak borona által hoztatnak alá. Ezen utóbbi állításban egy ellenmondást vélünk; ennek azonban megvan a magyarázata: a modern gazda nem szánt tavasszikiak alá, sokkal becsesebbnek tartja a föld nedvességét, mintsem hogy kitegye a nap szárító hevének. Azért látjuk ma mindjobban elterjedni az ugynevezett boronakéket, mely eszközt annyival inkább is lehet ajánlani, mert háromszor annyit végez, mint egy-egy eketést.

De térjünk vissza a műtrágya kérdéshez. S végezzünk vele ama kijelentéssel, hogy okkal-móddal, megfontalással nagyon ható anyagokat bizunk azokban, főleg ha a műtrágya csakugyan olyan milyennek lennie kell.

Értem ez alatt nem csak a talajok szerinti kipróbálását, hanem hogy bírjon tényleg annyi tápanyaggal, a mennyire az a forgalomban jelezte. Ne legyen tehát meghamisított.

Főleg az utóbbi ok miatt paraszt embereknek ez idő szerint nem merem ajánlani ha csak oly módon nem, hogy a megyei gazdasági egyesület útján történék a megrendelés, mely esetben az ellenőrző vegyelemezést könnyű végrehajtani.

Igen érdekes volt az előadó tanár ama szava: a ki becsületesen nem munkálja a földjeit, s nem végzi az őszi szántást 15—20 cztm. mélységre, az ne vásároljon műtrágyát. A sekély termőréteg sekély gyökér képződéssel jár, s nagyon természetes, hogy így a a tápfelevő felület is kicsiny, ott mindennek előtt ezen kell segíteni, jó szerkezetű ekék (Sack-féle), s ehhez való igavonó állatok útján.

II. Mezőgazdasági hitel és szövetkezetek. Sajnálatlall kell jelentenem, hogy ezen előadásról jegyzeteim nincsenek meg s így a nyert benyomásokot csak egy-egy fővonás által adhatom vissza. De különben is úgy tudom, hogy mindazon férfiak, kik csak némi időt szenteltek a szövetkezeti kérdéseknek, tisztában vannak azzal, hogy gazdasági életünkben olyszerű jelenség ez, mint látni hosszán tartó, s már-már tönkre menő leperzselt növényzetet, s az égből egy eső részén felhők tornyosulását, mely mentők lenné.

Nem először hallottam a t előadó ur szavait, melyek mindanyiszor a szétforgácsolt erőknék összességét óhajtják. Szabad legyen részemről hozzá fűznöm, hogy minden téren, az uszágírás terén is. Vegyük szemügyre pl. Gömörmegye székhelyét Rimaszombatot, hol három lap befolyásolja a közvéleményt, de állandóan egyben sem látunk közgazdasági rovatot, a miből s a mi által élünk, gyarapodunk vagy hanyatlunk. Ebben az irányban úgy tudom edes kevés történt, egy-egy ötlet-szerű czikk nem lehet elegendő az üdvösségre, mert az szabatos egymásután logikailag rendezett munkát kíván*)

Pedig ha igaz az, mit a legnagyobb magyar mond: csak vagyoniilag jólétben levő népnél várhatunk politikailag magasabb néveun, úgy mi lehet sürgősebb teendő mint a közgazdasági állapotoknak lehető fejlesztése.

Tehát nem a kormánynak, hanem a társadalomnak magának kell mozdulnia oly módon, mint pl Pestmegyében, Vasme gyében, újabb Borsodban. Egyesült erővel!

Nem hiszem, s szomorú dolog volna még csak fel is tétéleznem, hogy a megye speciális érdekében fáradozva, ne részesülne ösztatlan támogatásban az, ki a Budapestben tartott szóban levő előadása által ismételtlen bizonyította, hogy a közgazdasági dolgoknak valóban illetékes mestere.

Tehát a viszontlátás reményében Rimaszombathban, saját szülővárosában.

Grasselli Miklós.

*) E tekintetben egyedül az intéző körökre vagy a magas kormányra hárítani az actio munkát ép oly meddő volna, mint ama mesélő ember türelme, „a ki átakart menni a patakon, de a partron leült, hogy megvárja a víz folyásának megszűnését.”

Tüztöltői miseriák.

Az 1888-ik évben 53.888. sz. a kibocsátott tüztrendészeti kormányrendelet meghagyja, hogy minden község az 1889. év végeig lássa el magát tüzfeszkendővel és alkosson magának a helyi viszonyoknak megfelelő községi tüztrendészeti szabályokat. Hogy a hosszas halogatás után ezen rendelet legalább egyik részének valóhára elég tétessék, 1892. év nyarán a törvényhatóság egy feszkendő próbát tartatni jónak látott, a próba után elhatározatott, hogy a makacs községeknek a megye rendeli meg a feszkendőket. Azok a mult év végén s részben a jelen év elején meg is jöttek a soproni Seltenhoffer-czég gyarából. Most a drága feszkendők itt hevernek a ronda,

piszkos pajtákbán senkitől nem gondoztatva, mintegy azt kérdezve a tulajdonos községektől: „valjon mi czélból hoztatok bennünket ide a gyáros gondos védelme alól, hogy a rozsdá és piszok által emésztesünk meg? vagy ki veendi hasznunkat, ha nincs ki természetünket ismerje, s előnyösen felhasználni tudjon bennünket? Mert hát s előnyösen csak ez volna a rendelkezésünk?” Igen, mert maig sincsennek ellátva a községek tüztöltői csapatokkal, sem tüztrendészeti szabályokkal, sem a tüztöltői csapatok szervezésére szolgáló semmiféle utasítással, szóval ha tűz ütne ki, tétlenül heverne ott, a feeszkendő, vagy esetleg elégne, mert a kezeléshez nem értenek a községek, de még legkisebb fogalmuk sincs arról.

Bizony szomorú egy állapot ez. Azért szükséges volna, hogy minél előbb intézkedjék a törvényhatóság, miszerint a tüztöltőságot, ha másként nem, hát kényszer útján is azonnal szervezze, a tüztrendészeti szabályokat pedig sürgesse a már 3—4 év óta működő bizottságtól. Ha már a törvényhatóság a tüzfeszkendők megszerzését magának tartotta tenn, gondoskodjék azok kezelése s okos felhasználása módjának betanításáról is.

Még egyet a megrendelt feszkendőkről. Nem annyira az a fő kelléke egy jó szivattyúnak, hogy egy bizonyos magasságot t. i. egy szekeren fekvő hordóból bizonyos mennyiségű vizet, bizonyos idő alatt képes legyen kiszivattyuzni, a mint azt a t. szakbizottság a feszkendő-próbánál főkelléknek tartotta, hanem inkább az, hogy minő mélységből, minő távolságra — bár mily irányban — és mekkora erővel adja a vizsgaragat? Továbbá, hogy minél egyszerűbb szelep-rendszerrel legyen az ellátva, nem pedig komplikált és nehézkes. Ez utóbbit a tisztelt szakbizottság különösen nem vette figyelembe.

En a törvényhatóság intézkedései előtt tisztelettel hajlom meg, hisz ez honpolgári kötelesség; de léme köteles tisztelet sem akadályozhat meg azon meggyőződésen alapuló véleményem őszinte kijelentésében, miszerint a feszkendő-próbához kiküldött jury-nek s így az ügynek is csak javára lett volna, ha abba a vármegye — eltekintve azon általános bevett szokástól, hogy a közügy intézésére leginkább csak bizottsági tagok alkalmaztatnak — a már régebben létező és működésőkkel életképesnek bizonyult községi tüztöltő egyletek egy két intelligens szakértő emberét is beveszi, kik már gyakorlatból ismerik azon kívánalmakat, melyek a kisebb községek viszonyaihoz mérten leginkább szükségesek a számukra megválasztandó feszkendőknél, ismerhetik szintén a gyakorlatot, előnyeiket s használhatóságát. Lehet, hogy ezek is tapasztalásaikkal hasznára lettek volna a közönséget oly közelről érintő ügynek. Mert hiszen a bizottság által legjobbnak itélt feszkendők sem felelnek meg egészen a czélnek, felszerelésüket tekintve különösebben azért sem, mert a szivó tömlőjük egy négy méteres darabból áll, azzal pedig kutból vizet szivni lehetetlen, mert ahhoz legalább is 8 méteres szivó tömlő szükségeltetik. — Csak ezen pár észrevételemet említem fel, a többi hiányokra nem akarok rámutatni, a gyakorlat fogja azt legjobban bizonyítani, hogy állításom nem légből kapott.

Jánosi, 1893. február 20-án.

Lenkey István,

jánosi-i ö. t. főparancsnok.

A miskolczi kereskedelmi és iparkamara e hó

14-én tartotta február havi rendes ülését Radvány István királyi tanácsos elnöke alatt. A gyűlésen a tagok igen nagy számban voltak jelen. — Az ülés tárgyai közül kiemeljük, hogy Baross-szobrára a kamara 1200 frtot gyűjtött, de a kint lévő gyűjtő iverkek együtt 2000 frtyai összeg remélhető; maga a kamara ezuttal 200 frtot szavazott meg. Városunkban fővárosi mintára az iparosok számára felolvasások fognak tartatni, mely czélból a kamara tanácskozmányt tartott s bizottságot küldött ki. Kiíratott a 300 frtyai utazási ösztöndíjra a pályázat, melyre az idén iparos ifjak pályázhatnak. Tudomásul vették a keresk. miniszter leiratát, hogy a szabadalom tulajdonosok az állami czimert nem használhatják, s hogy a postamesterek kamarai illeték alól mentesek. Eger r. t. város huskimérsi szabályzata jóváhagyásra ajánltatik azon megjegyzéssel, hogy a közbiztonság okleveles állatorvos alkalmaztatik. Hozzájárul a kamara ahhoz, hogy a pékipárnál a munka vasárnap este 10 órakor vehesse kezdetét. Egy kamarai tag indítványát, hogy az iparhatósági megbízottak kiküldetés esetén napidíjakat is számíthassanak fel, a kamara nem fogadja el. Egy agyagipari szakiskolának Miskolcra való felállítására a miniszter hajlandó levén, felhatalmaztatik az elnökség a vonatkozó tárgyalásokra. A kamara 1893. évi költségvetése 9060 frt rendes és 200 frt rendkívüli kiadású jóváhagyatott, az illetékkules pedig 4% -ban állapított meg a miniszter által. A megyei ipartanácsok megalakítottak; a kolozsvári kamara átirata, hogy az orsz. kiállítási bizottságban a vidéki bizottságok küldöttjei is részt vegyenek, tudomásul vétetett. A kamara feliratot intéz, hogy Miskolcra új pályaudvar létesíttessék, de addig is a gömőri pályaudvaron fennforgó bajokon sürgősen segíttessék. Her ez Zsigmond beltag azon indítványára, hogy mondja ki a kamara, miszerint a külföldi szén viteldijának leszállítása a hazai szénbányászat létalapait támadná meg, sőt a belföldi szénipar érdekében az áll, hogy a viteldijkezdvezmények fokoztassanak. Ez került tárgyalás alá. A részletes szóbeli indokolással benyújtott indítványt a kamara többek felszólalása után elfogadja s ily irányban felír a miniszterhez.

A miskolczi kereskedelmi és iparkamara a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur által fiatal, törekvő, kellőleg képesített iparosifjak részére szakismeretük gyarapítása czéljából alapított 300 (háromszáz) frt utazási ösztöndíj elnyerésére pályázatot hirdet. Felhivatnak ennélfogva a pályázni kívánók, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urhoz czimzendő kérvényüket folyó évi február hó végeig a miskolczi kereskedelmi és iparkamara-hoz okvetlenül terjeszszék be. Az utitervet a pályázó maga határozza meg, s úgy ez, mint azon iparág, melyre folyamodó magát kiképeztetni óhajtja, a kérvényben tüzetesen kifejtendő. Folyamodók lakhelyüket, családi viszonyukat, erkölcsi magukviselését, végzett tanulmányaikat, eddigi foglalkozásukat, valamint nyelvismereiteket okmányokkal kötelesek igazolni. A tett tanulmányutról az ösztöndíjat nyert ifjú a kamara útján a kereskedelemügyi miniszter urhoz jelentést tartozik tenni. Miskolc, 1893. febr. 12-én. Kereskedelmi és iparkamara.